

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

35 РОКІВ

ГОСПОДАРСЬКА ЮСТИЦІЯ:
ДОСВІД, ДОВІРА, ДІЄВІСТЬ

28 травня 2026 року

Київ

РОЗВИТОК ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ УКРАЇНИ

Від пострадянської моделі
до європейських стандартів правосуддя

АРБІТРАЖНИЙ СУД

СПРАВА №
АРБІТРАЖ

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СУДУ
ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ
ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ

35 РОКІВ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Від державного арбітражу – до сучасного європейського правосуддя

1991

СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ

Державний арбітраж України як інструмент вирішення економічних спорів

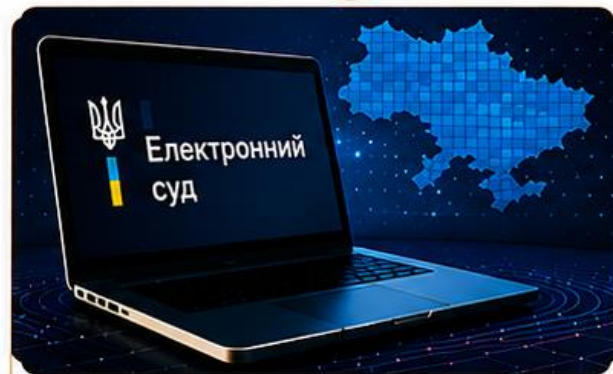
2001

ПРОЦЕСУАЛЬНА МОДЕРНІЗАЦІЯ

- запроваджено апеляційне та касаційне оскарження, перегляд постанов Вищого господарського суду України Верховним Судом України
- закріплено принципи змагальності, гласності, рівності перед законом і судом,

2017

НОВА ЕРА РЕФОРМ

- запроваджено процесуальні фільтри, електронне судочинство, інструменти протидії зловживанню процесуальними правами
- змінено парадигму касаційного провадження з акцентом на роль Верховного Суду як гаранта єдності судової практики
- запроваджено інститут врегулювання спору за участю судді

2026

ЄВРОПЕЙСЬКЕ МАЙБУТНЄ

Верховенство права, незалежність, довіра та інтеграція до європейського правового простору

ЕКОНОМІКА ДЕРЖАВИ ТА РОЛЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ

Господарські суди відіграють **ключову роль** у функціонуванні економіки України, забезпечуючи судовий захист прав учасників господарських відносин, **стабільність** договірної обігу та **передбачуваність** бізнес-середовища.

Діяльність господарських судів безпосередньо впливає на **інвестиційну привабливість** держави, рівень **економічної безпеки** та **ефективність ринкових механізмів**, обороноздатність країни.

В умовах економічної нестабільності та воєнного стану господарські суди забезпечують **безперервність** механізмів захисту економічних прав та сприяють збереженню **довіри** до державних інституцій.

ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ –
ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОЇ
СТАБІЛЬНОСТІ

ЗАХИСТ
ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ

СТАБІЛЬНІСТЬ
ДОГОВІРНОГО ОБІГУ

ІНВЕСТИЦІЙНА
ПРИВАБЛИВІСТЬ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА
ДЕРЖАВИ

ДОВІРА БІЗНЕСУ ТА
МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРІВ

МАСШТАБ ЕКОНОМІЧНОГО ВПЛИВУ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ

ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ — ДВИГУН ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Правосуддя в економічній сфері = довіра інвесторів + стабільність бізнесу + розвиток країни

ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Захист майнових прав, договорів та законних інтересів бізнесу і держави

ДОВІРА ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Передбачуваність судового захисту підвищує довіру інвесторів та стимулює економічну активність

СТАБІЛЬНОСТІ ДОГОВІРНОГО ОБІГУ

Ефективне вирішення спорів забезпечує безперервність бізнес-процесів та партнерських відносин

РОЗВИТОК БІЗНЕСУ ТА КОНКУРЕНЦІЇ

Справедливе правосуддя сприяє чесній конкуренції, розвитку підприємництва та інновацій

ПОПОВНЕННЯ БЮДЖЕТУ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Ефективний захист прав забезпечує повернення коштів в економіку та наповнення бюджету

ПРАВОСУДДЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ =
ДОВІРА ІНВЕТОРІВ + СТАБІЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ + РОЗВИТОК КРАЇНИ

ПРАВОСУДДЯ
ПІДВИЩУЄ ДОВІРУ

ДОВІРА СТВОРЮЄ
ІНВЕСТИЦІЇ

СТАБІЛЬНОСТІ СТВОРЮЄ
ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ПІДТРИМУЄ
РОЗВИТОК КРАЇНИ

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ ВПЛИВУ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВІРИ БІЗНЕСУ

Ефективний судовий захист прав — ключовий фактор довіри інвесторів та розвитку підприємництва.

ПІДТРИМКА ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ

Своєчасний захист прав сприяє стабільності договірному обігу та безперервності економічних процесів.

ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Захист майнових прав і справедливе вирішення спорів зменшують економічні ризики та правову невизначеність.

ПОПОВНЕННЯ БЮДЖЕТУ

Рішення господарських судів забезпечують стягнення заборгованостей, податків та інших обов'язкових платежів.

ВНЕСОК В ОБОРОНОЗДАТНІСТЬ КРАЇНИ

Економічна стабільність — це ресурси для фінансування оборони, підтримки бізнесу та відновлення України.

1,35 ТРЛН ГРН МАЙНОВИХ ВИМОГ

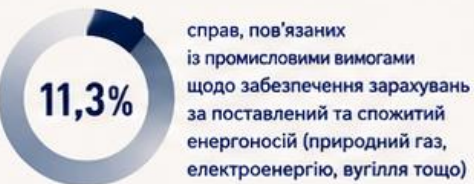
У 2025 році суб'єктами господарювання заявлено майнові вимоги на загальну суму

ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ — ОДИН ІЗ КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА СТРАТЕГІЧНІ СЕКТОРИ

Важливу роль господарські суди відіграють у сфері забезпечення стабільності паливно-енергетичного комплексу держави — стратегічно важливого енергетичному секторі економіки.

Розгалуд майже всіх категорій господарських справ забезпечує правовий захист учасників господарських відносин у сферах корпоративних, земельних відносин, інтелектуальної власності, державного та комунального майна.

БАНКРУТСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ОЗДОРОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Процедура банкрутства забезпечує баланс інтересів боржників і кредиторів, сприяє оздоровленню економічного середовища й зменшенню хронічних суб'єктів господарювання та створює умови для відновлення платоспроможності підприємств.

КІЛЬКІСТЬ СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО ТРАДИЦІЙНО КОРЕЛЮЄ ЗІ СТАНОМ ЕКОНОМІКИ

ДИНАМІКА СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО 1996–2025 рр.

Періоди економічних криз зазвичай супроводжуються зростанням кількості справ про банкрутство

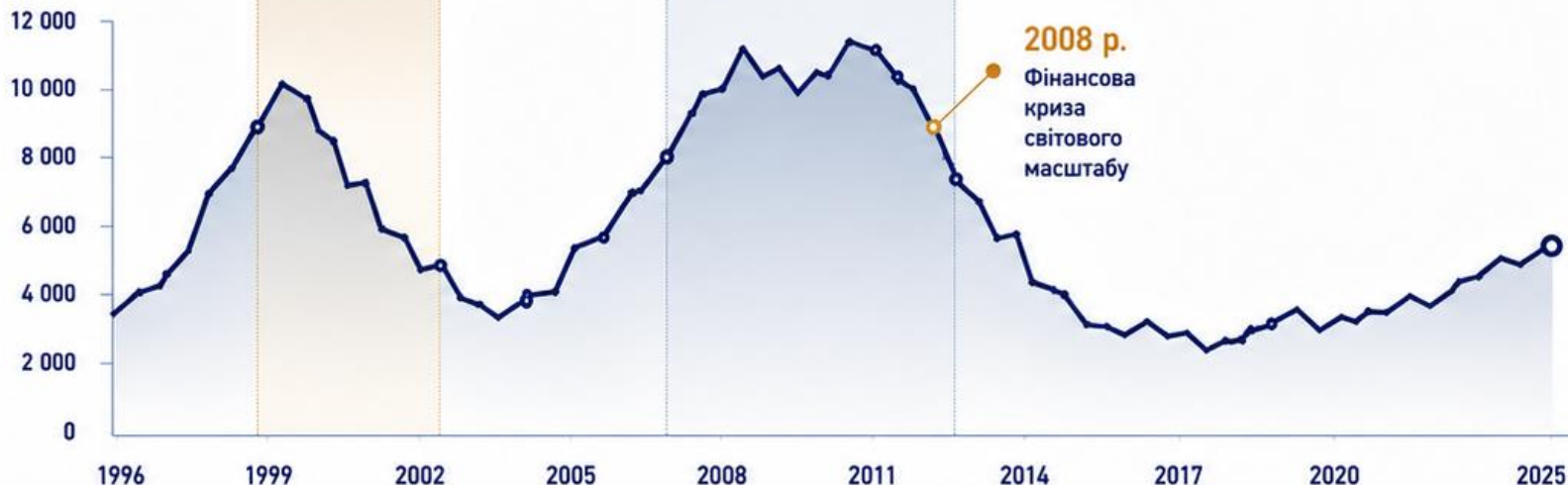
КІЛЬКІСТЬ РОЗГЛЯНУТИХ
СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО

1996–1999 рр.

ЕКОНОМІЧНА
ТРАНСФОРМАЦІЯ

2002–2008 рр.

КРЕДИТУВАННЯ ТА
ФІНАНСОВА КРИЗА

1996–1999 рр.: ЕКОНОМІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ

Перетворення економіки, інфляція, поява виробництва та наслідки пострадянського переходу до ринкової економіки призвели до фінансових проблем підприємств та зростання їх неплатоспроможності.

2002–2008 рр.: КРЕДИТУВАННЯ ТА ФІНАНСОВА КРИЗА

Економічне зростання та поживлення кредитування збільшили кількість підприємств, боргових зобов'язань і кредитів. Через конкуренцію та боргове навантаження частина компаній зазнала неплатоспроможності. Банки та інші кредитори частіше зверталися до суду із заявами про відкриття провадження у справі про банкрутство.

2014–2025 рр.: НОВІ ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ

Економічна нестабільність, зовнішні шоки, пандемія та повномасштабна війна зумовлюють нову хвилю фінансової напруги для бізнесу.

“

Збільшення кількості розглянутих справ про банкрутство у 1996–1999 рр. та 2002–2008 рр. відображає процеси економічної трансформації, зростання неплатоспроможності суб'єктів господарювання та активізацію застосування судових процедур банкрутства.

ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ

НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ
БІЗНЕСУ

СУДОВІ ПРОЦЕДУРИ
БАНКРУТСТВА

ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ —
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ

Як ми бачимо, господарські суди дедалі частіше вирішують складні спори, що мають не лише приватний, а й значний публічний та економічний вплив.

СУДОВА ПРАКТИКА ЩОДО ЕФЕКТИВНИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ

“ Судовий захист має бути не формальним, а ефективним та таким, що реально відновлює порушене право. ”

СПРАВА № 905/451/22

ОП КГС ВС
30.08.2024

Щодо ефективних способів захисту, то в постанові від 30.08.2024 у справі № 905/451/22 ОП КГС ВС дійшла висновків, що позовна вимога про стягнення коштів з боржника – юридичної особи, яка перебуває у стані припинення, відповідає способу захисту, встановленому п. 5 ч. 2 ст. 16 ЦК України, ч. 2 ст. 20 ГК України, і цей спосіб захисту є ефективним. Водночас позовна вимога про зобов'язання включити грошові вимоги до проміжного ліквідаційного балансу є неефективною.

ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ стягнення коштів з боржника, який перебуває у стані припинення	НЕЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ включення вимог до проміжного ліквідаційного балансу

КЛЮЧОВИЙ АКЦЕНТ СУДУ:

- реальність захисту
- можливість поновлення права
- практичний результат

СПРАВА № 910/7625/23

ОП КГС ВС
17.01.2025

У постанові від 17.01.2025 у справі № 910/7625/23 ОП КГС ВС зазначила, що належним способом захисту переможця аукціону в цій справі відповідає позовна вимога про визнання договору купівлі-продажу майна, укладеним у редакції позивача. Натомість визнання недійсним оспорюваного акта про непідписання договору купівлі-продажу не матиме наслідком автоматичного укладення договору з позивачем, а отже, не приведе до реального захисту порушених прав та інтересів позивача.

ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ визнання договору купівлі-продажу майна укладеним у редакції позивача	НЕЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ визнання недійсним оспорюваного акта про непідписання договору

КЛЮЧОВИЙ АКЦЕНТ СУДУ:

- реальне поновлення права
- досягнення юридичного результату
- ефективність способу захисту

ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ ЗАХИСТУ —

це спосіб, який реально відновлює порушене право, а не створює лише формальний процесуальний результат.

Верховенство права

Правова визначеність

Справедливий суд

Ефективний захист прав

Сучасний підхід Верховного Суду

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА

ШВИДКИЙ ТА СПРАВЕДЛИВИЙ

розгляд комерційних спорів –
запурука розвитку бізнесу
та сталості економіки країни

ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ –

ключовий гарант правової
рівноваги між державою
та бізнесом

ВИСОКА ЕФЕКТИВНІСТЬ

робота та зростання довіри
учасників господарських
відносин

СТІЙКІСТЬ ПРАВОСУДДЯ

попри війну та зміну правового
регулювання діяльності
бізнесу

9 889

процесуальних
звернень
надійшло
в 2025 році

9 951

процесуальних
звернень
розглянуто
в 2025 році

52,6 %

процесуальних
звернень
завершуються
розглядом по суті
(ухвалюється
постанова)

233 дні

середній строк
розгляду справи
від першої до
касаційної інстанції
в 2025 році

НАВАНТАЖЕННЯ СУДДІВ КГС ВС

364 → 370

звернень на одного суддю

зростання на 1,6 %

(в 364 – у 2024 році до 370 – у 2025 році)

85 837

процесуальних звернень
розглянуто в 2018–2025 роках

30 %

рішень апеляційних господарських судів
оскаржується у касаційному порядку
(відсоток оскарження до суду касаційної інстанції,
що свідчить про

ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ДОВІРИ БІЗНЕСУ

до судових рішень апеляційної інстанції

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ

СУЧАСНЕ ПРАВОСУДДЯ
ДЛЯ БІЗНЕСУ ТА ДЕРЖАВИ

ДОВІРА. ПРОЗОРИСТЬ.
ДОСТУПНІСТЬ.
ЕФЕКТИВНІСТЬ.

Упровадження електронних сервісів господарськими судами дає змогу

скорочувати строки розгляду справ

підвищувати прозорість процесу

мінімізувати процесуальні зловживання

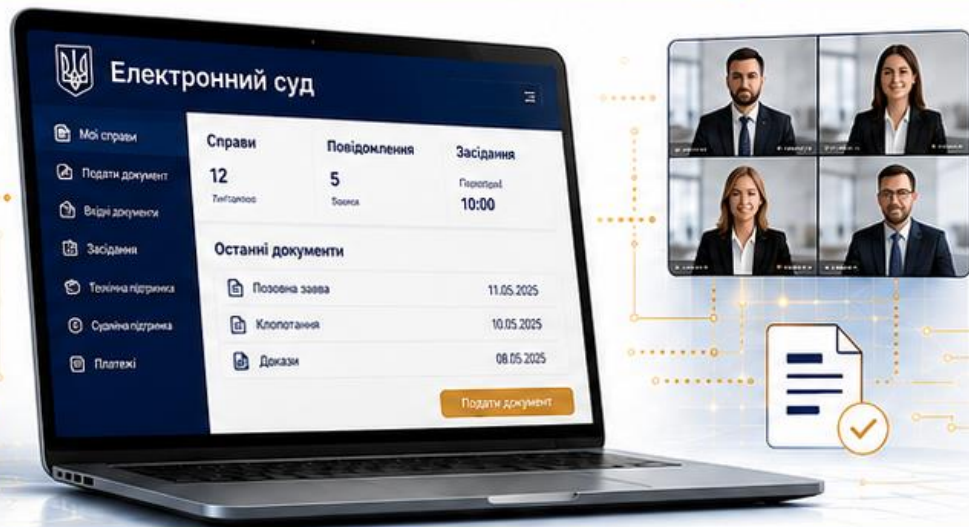
забезпечувати доступ до правосуддя незалежно від територіальних чи безпекових факторів

забезпечувати безперервність судочинства в умовах війни

“ Електронне судочинство – це питання ефективності та доступності правосуддя. ”

Цифрові механізми забезпечили безперервність здійснення правосуддя в умовах пандемії та воєнного стану.

82,4 тис.

судових документів надіслано до електронних кабінетів у 2025 році

30 тис.+ документів у січні-травні 2026 року

53 %

судових засідань у режимі відеоконференції у 2025 році

+8 %

зростання відео-hearings порівняно з 2024 роком

1000+

відеоконференцій у січні-травні 2026 року

Господарські суди України дотримуються високих міжнародних та європейських стандартів у сфері судочинства задля забезпечення доступу до правосуддя.

Запровадження функціонала «Електронний суд» створило можливість оперативного обміну документами між учасниками судових проваджень і судом, що прискорило здійснення правосуддя.

ЦИФРОВЕ ПРАВОСУДДЯ – ЦЕ СУД ПРАЦЮЄ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

ШВИДШЕ

ПРОЗОРИШЕ

ДОСТУПНІШЕ

ЕФЕКТИВНІШЕ

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ТА ПАРТНЕРИ

ІНТЕГРАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВОВОГО ПРОСТОРУ – ШЛЯХ ДО СТІЙКОСТІ, ДОВІРИ ТА СПІЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Обмін досвідом та найкращими практиками у сфері господарського судочинства

Спільні проекти та програми з міжнародними організаціями та судами

Імплементація європейських стандартів та принципів правосуддя

Навчання суддів, обмін знаннями та професійний розвиток

Участь у міжнародних мережах та професійних об'єднаннях

УЧАСТЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ТА МЕРЕЖАХ

SiFoCC

Міжнародна мережа судів з комерційних справ для покращення ефективності та якості судочинства через обмін досвідом, дослідження і взаємне навчання

BIICL

Британський інститут міжнародного та порівняльного права. Сприяє розвитку міжнародного комерційного арбітражу та правового діалогу

GEMME

Європейська асоціація суддів з питань комерційного правосуддя. Сприяє діалогу щодо судових систем і європейських цінностей та якості правосуддя

ФОРМАТИ СПІВПРАЦІ

- ✓ Конференції, форуми та круглі столи
- ✓ Спільні дослідження та аналітика
- ✓ Стажування та візити суддів
- ✓ Пілотні проекти та технічна допомога
- ✓ Дистанційні навчальні програми

МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ТА ПАРТНЕРИ

ДОСЯГНЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Посилення інституційної спроможності судів

Упровадження європейських стандартів та принципів судочинства

Підвищення довіри бізнесу та інвесторів до українського правосуддя

Крок до європейської інтеграції у правовий простір ЄС

Зміцнення міжнародного партнерства та співпраці

“ Наш орієнтир – європейські стандарти, наша мета – довіра до правосуддя, наш шлях – співпраця та інтеграція. ”

РАЗОМ БУДУЄМО ПРАВОСУДДЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РІВНЯ!

Дякую
за увагу!

